

**Erasmi a Chokier Tractatus absolutissimus de
iurisdictione ordinarii in exemptos, deque illorum
exemptione ab ordinaria iurisdictione**

Mvltis Pontificvm Decretis, Et SS. Congregationis ... Cardinalium
Declarationibus illustratus ; omnibus in iudicio Civili & foro Ecclesiastico
versantibus perquam utilis ac necessarius ; in duos tomos ab ipso Auctore
distinctus

**Chokier, Érasme de
Coloniae Agrippinae, 1684**

10. Census solutio, an arguat exemptionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61886)

nominet, quam certum est non habere, quod per ejusmodi nominationem dignitas, exemptio, seu præ eminentia conferri non censetur. *Rom. Conf. 180. nu. 4. per text. quem dicit expres. in Clem. si summus de sent. excommunicat.*

- 11 Eadem dicta sunt de narrativis sententiarum Principum sive Pontificum *cap. si Papa ubi Philipp. & DD. de privileg. in 6. text. & DD. de Clem. 1. de probat. in terminis Fel. c. causam. q. 2. n. 3. vers. Secundo contra de testib.* In enunciativis autem inferiorum res aliter se habet, in præjudicium enim impetrantis probant quidem, sed non in damnum tertii. *Sabar. & gloss. d. Clem. 1. Rogerius d. l. ex hac Scriptura n. 106. vers. an autem.*

- 12 Quid si eximatur monasterium cum omnibus ejus bonis & possessionibus, an censentur exempta bona quæ monasterium injustè obtinet? Bartholus concludit quod non *Conf. per tot.*

- 13 Quid si Papa committat legato, ut agat cuidam Ecclesiæ gratias pro beneficiis in sedem Apostolicam, an ideo exemisse censetur Ecclesiæ? Angelus id movet & affirmative concludit textu quem in hoc existimat manifesto. *l. Paulus ubi Ang. §. Paulus ff. de fidei com. libert. Fel. cap. veniens nu. 1. vers. Quid autem de prescrip.* Vt tamen contra mihi sentiendum videtur: tum quod ejusmodi verba non sint dispositiva (ut hic antea notavimus) tum quod sint honoris causa prolata, quæ regulariter nihil disponunt. *text. & ibi DD. c. cum venissent de Instu. l. obligationum substantia ff. de act. & obligat. l. illud §. sane ff. de Injuriis Alexan. l. ex his vers. Quid in verbis ff. de Test. militari.* Non obstat *l. Paulus.* Quia ibi fit extensio favore libertatis: hoc autem loco faciendæ est restrictio in odium exemptionis. *Alex. d. l. ex his dixi supra quest. 4. Exemptiones enim odiosi juris esse & proinde restringendas conclusum est antea, eod. lib. quest. 4.*

Q U Æ S T I O X.
Census solutio an probet exemptionem?
S U M M A R I U M.

1. Census solutio ratione percepta libertatis arguit exemptionem.	6. Census solutio non arguit exemptionem.
2. Reditus, pensio, census, differunt.	7. Probatio debet de necessitate concludere. Questio pendet ex circumstantiis.
3. Census proprie solvitur ratione subjectionis. 4. Exemptionis. 5. protectionis.	8. Ferrarius nimis generaliter locutus.
1. Dubitationem movet, quod si quis Ecclesiæ Rom. census solvat ad perceptæ libertatis judicium, inde probabitur exemptus. *text. c. si Papa §. est & idem*

dem de privilegiis in 6. Nam ut inquit Ferrarius, Censur aliquando est signum percep-
tae libertatis, puta quando Ecclesia aliqua dat Papae piper, vel aliud pro censu, quo ca-
su videtur exempta à subiectione Episcopi, Ita ille in forma libelli ad praestationem
rei relaxationem in glo. sicutum dicti temporis praeteriti n. 10. Cardinalis in c. constitutus
n. 12 oppos. de relig. domib. praes loco ab Emph. ad censum.

Verum quæstionem perstringam paucis, si præmiserò differre plurimum inter se, 2
quamvis sæpe confundantur Reditus, pensio, census: non secus quam inter se differ-
runt Emphiteusis, libellus, locatio, & contractus censualis, superficies, & precaria.
Late Jason l. 1. C. de jure Emph. fo. Corasius in sua enarrat ad eundem tit. in pr. nu. 13. &
seqq. Julius Clarus de jure Emph. quæst. 1. Et quidem reditus significatio admodum
generica est: hodie tamen strictius usurpata pro jure quo aliquid quotannis percipi-
mus, tanquam Tirag. de Rev. cons. 1. glo. 6. n. 1. & seq. Paulus Badius tract. de annuis re-
ditibus l. 1. c. 2. & seqq. Venet. de annua praest. tone. Carolus Molin. tract. de usuris n. 17.
usque ad n. 25. & quæst. 50. 60, 69.

Pensio verò solvitur pro usu rei in Emphiteusi libellatio, precaria, locatione, su-
perficie, Jason. d. l. 1. C. de jure Emph. Julius Clarus Corasius jam allegati.

Census in jure varia est significationis.

Zalio habetur pro patrimonio, seu pro omni eo quod est fortunæ, l. 2. ff. de orig.
juris. Hinc Ovidius l. Pastorum.

In precio precium nunc est, dat Censur honores,

Census amicitias pauper ubique iacet.

Aliis pro omni eo quod ratione contractus censualis translato directo & utili
Dominio in accipientem solvitur. Barib. & Paul. l. 1. §. 1. ff. de public. Abb. c. 1. de Resp.
in integ. c. constitutus de Relig. domib. c. prohibemus de censib. Curvus in arrestis. amorum
Aresto. 7. in ver. ne constitution. de rente fol. 93. Parib. ad cens. Aurel. tit. de cons. c. 1. Nec
est iste proprie census cum privato solvitur. Abb. d. c. prohibemus n. 3. de censib. Felin. d.
ad audientiam n. 21. de praescriptionibus.

Sed cum aut superiori in lignum subiectionis, diciturque interdum tributum, an-
nona capitatio, tot. tit. ff. de censib. ubi VV. c. sembec. tot. tit. C. de Annon. & tribu. l. 10. &
de Agricolis & Censibus De Capitatione Felin. d. n. 21. Boer. ad cons. Bituricens. tit. 4. §. 17.
glo. 1. line. Badius in annot. ad Pandect. l. ult. de senatorib. late Bodin. de Repp. l. 6. c. 3.
Exod. c. 30. cum censum egeris in c. omnis omnia de censibus.

Aut exemptionis cap. constitutus de Relig. Domib. ca. si Papa de de Privileg. in 6. Fel. d. c.
ad audientiam n. 21.

Aut protectionis cap. ex parte ubi Abb. cap. recepimus de privilegiis. Felin. d. nu-
mer. 21.

His præmissis concludo census solutionem nullo modo arguere exemptionem
sex. ca. Recepimus de privilegiis, prout quoque nec subiectionem aut protectionem
Abb.

Abb. c. omnis omnia n. 3. cum add. de censibus & in c. quoniam n. 4. cum add. de privil. Fel. in repert. verb. census proprie. Ratio est, quia solutio census plura potest significare, scilicet interdum subiectionem, protectionem, exemptionem, Felin. d. c. ad audientiam n. 21. & bene Innocent. c. praterea quarto loco de transact. Abb. c. si. n. 4. de caus. poss. & propriet. Alibi in repert. verb. possessio ver. possessio seu quasi iuris possessionis acquiruntur fol. 311.

7 Probatio autem debet de necessitate concludere: nec probat hoc esse quod ab hoc contingit abesse: ut prolixè docent Sebastian. Sapia in additione ad Abbatem d. c. recepimus in privil. verb. non probat tex. in c. in presentia de probat. c. pia ubi glo. de except. in 6. & pulchre Abb. in c. fin. n. 4. de caus. poss. & propriet. Itaque hoc totum pendet ex circumstantiis rerum juxta quas (inquit Abbas) judicandum est, Abb. d. c. omnis omnia n. 3. & d. c. fin. de causa poss. & propriet. cum additionibus & est tex. expressus in d. ca. Recepimus.

8 Per quæ apparet Ferrarium in principio citatum generaliter nimis censuisse, siquidem ut ex censu probetur exemptio, debet aliunde apparere quod ex causa concessæ exemptionis illius solutio pensitetur tex. d. c. recepimus & cap. si. Papa 5. & est idem ver. aut si dicat de privil. in 6.

Q U Æ S T I O XI.

An valeat Exemptio non inferâ clausulâ, non obstantibus in contrarium?

S U M M A R I U M.

1. In concessionibus juri contrariis opus est clausula derogatoria.	8. Ampliatur cum Princeps rescribit ex certa scientia.
2. Item in privilegiis & rescriptis contra utilitatem publicam.	9. Satis est quod Privilegium Bullarum Bulla Privilegiarum.
3. Exemptiones sunt contra rem publicam.	10. Certa scientia colligitur ex narratis.
4. Privilegia & rescripta differunt.	11. Exemptio si concedatur à jure habente clausulam derogatoriam, opus est derogatione istius clausule.
5. Exemptio valet etiamsi careat clausula derogatoria. 6. 7.	
7. Episcoporum potestas pendet à Pontifice.	

IN hoc articulo, in quo Doctores velut in Labyrintho sese plurimum implicarunt, Thesei filo nobis opus esset. Et quidem Barthol. Abbas Ludovicus Molina, Antonius Milis cum nonnullis videntur stare pro parte negativa, in l. finali sum